

Inget som gäller oss - Utan oss!

Ett manifest för en rättvis omställning

Våra industrier och arbetsplatser genomgår en radikal förändring. Omställningen är redan i full gång. Pandemin, kriget i Ukraina och energipriskrisen snabbar på denna förändring. Industrierbetare över hela Europa har konsekvent höjt sina röster – vi behöver politiska ledare som hör oss – och vi behöver svar snabbt.

JUST NOTHING
ABOUT US
TRANSITION WITHOUT US!
Achieving Just Transition requires industrial workers' voice.

Co-funded by
the European Union

Varför ett manifest för en rättvis omställning?

Detta manifest är vårt budskap till beslutfattare runtom i Europa. Till dem som utformar och implementerar den genomgripande klimatpolitik som kommer att förändra vår industrisector, våra företag och våra jobb på djupet. Hela regioner omvandlas.

Detta är vår uppmaning till beslutfattare för att trygga en rättvis omställning. En omställning till en grön ekonomi som är rättvis för ALLA arbetstagare. En omställning som, i stället för att omintetgöra, tillvaratar och skapar högkvalitativa arbetstillfällen. En omställning som noga förbereds och som förvaltas och förhandlas tillsammans med arbetstagarna vad gäller allt det som angår dessa. "Inget som gäller oss - Utan oss!"

Det är positivt att begreppet "Rättvis omställning" har blivit en del av europeiska beslutfattares och nationella ledares gemensamma språk. **Det är hög tid att gå från ord till handling.**

Därför tillhandahåller vårt manifest, och åtföljande studier, beslutsfattande med belägg från hela Europa för hur den gröna omställningen får lokal påverkan och för hur fackföreningar medverkar i förberedelserna och hanteringen av förändringen samt de hinder dessa står inför. Manifestet ställer detaljerade krav för att den rättvisa omställningen ska omfattas av ett gediget ramverk som tillhandahåller lämpliga resurser, baseras på effektiv politisk planering, främjar och stärker arbetstagarnas rättigheter och som involverar fackföreningarna i en intensiv social dialog. I den rörliga kontext i vilken vi befinner oss, är upprättandet av ett sådant ramverk än mer akut. Europa kan inte riskera ökade regionala och sociala skillnader.

En rättvis omställning innebär att förändra ekonomin på ett rättvist och inkluderande sätt för att bevara och skapa nya högkvalitativa arbeten. Arbetstagarnas och fackföreningarnas deltagande i förberedelserna inför, och den sociala hanteringen av, de industriella förändringarna är en förutsättning för detta. "Inget som gäller oss - Utan oss!"

Det finns belägg för våra krav och för att behovet av åtgärder är akut

- Inget land eller region startar från samma utgångsläge och ingen har en perfekt modell. Vi måste lära oss av, och implementera bästa praxis.
- I välfungerande industriella relationssystem och starka välfärdsstater kan arbetstagare se omställningen som en möjlighet.
- En alltmer försvagad social dialog utgör ett direkt hot mot en rättvis omställning. Vi måste vända den här trenden.
- Starka ekonomier, som på hög nivå investerar i avancerad teknologi, underlättar för arbetstagare och fackföreningar att omfamna omställningen.
- Ekonomiskt beroende och utländskt företagsägarskap skapar osäkerhet inför företagsstrategierna och försämrar förmågan att få till stånd en rättvis omställning. Särskilt fackföreningar från Central- och Östeuropa berörs av detta.
- Den framväxande politiken för en rättvis omställning är alltför snäv och kraftlös när det kommer till finansiering och ambitionen att möta framtida utmaningar.

Det är dags att agera nu!

Vårt manifest för en rättvis omställning

En adekvat industripolitik för ambitiösa klimatmål och högkvalitativa arbetstillfällen

Övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp är beroende av hållbara och motståndskraftiga industrier. Våra industrier förser Europa med 30 miljoner högkvalitativa arbetstillfällen och tillhandahåller lösningar inför avkarboniseringen av vår ekonomi. De behöver en stöttande industripolitik.

IndustriAll Europe kräver

1. Att EU uppdaterar sin industristrategi så att den tryggar:
 - Demokratiskt samdesignade vägar för omställningen
 - Tillgång till prisvärd avkarboniserad energi, till såväl som strategiska råmaterial och komponenter
 - Investeringar i omvandlingen av industriområden och infrastruktur
 - Rättvis konkurrens inom EU och på internationella marknader, där hänsyn även tas till kolkostnader
 - Skapande av pionjärmarknader för innovativa produkter.
2. Social dialog under utformningen av industripolitiken, så att arbetstagarnas innovationspotential tillvaratas.
3. Granskning av förordningen om styrning av energiunionen. Medlemsstaterna ska, inom kontexten för nationella energi- och klimatplaner, förmås utforma en detaljerad plan för den rättvisa omställningen. Fackföreningarnas medverkan ska, genom social dialog, vara obligatorisk.
4. Ett europeiskt övervakningsorgan för en rättvis omställning, vilket ska bevaka implementeringen av politiken och alla åtgärder i EU:s Gröna Giv.
5. Ökat deltagande från unga människor, vilkas behov ska beaktas, i förberedelserna inför omställningen.
6. Mångfald och jämlikhet. För att säkerställa att de bästa idéerna och innovationerna från alla människor i våra samhällen tas i beaktande.

Finansiering av omställningen

En rättvis omställning kommer inte gratis, men kostnaderna för en dåligt genomförd omställning blir långt större för individer, regioner och samhället i stort. Ska klimatmålen uppnås på ett rättvist och inkluderande sätt krävs högre offentliga kostnader, men på lång sikt kan det betyda besparingar för samhället.

IndustriAll Europe kräver

1. En ekonomisk styrning på EU-nivå för att främja utfasningen av fossila bränslen, en rättvis omställning och en rättvis skatte- och prispolitik.
2. Konkurrensrätt och regler för statligt stöd som främjar vår ambition om nettonoll.
3. En finansieringsstrategi på EU-nivå för Europas regioner och till stöd för en rättvis omställning, där inkomsterna från utsläppsrätter ska stärka verktygen för densamma.
4. En bättre anpassning av de europiska struktur- och investeringsfonderna till kraven i omställningen. Industrieföretagen ska kunna stöttas genom omställningsprocessen.
5. Utbyggnad av partnerskapsprincipen för att täcka alla relevanta EU-fonder. Detta innefattar ett systematiskt deltagande från fackföreningar i utformningen, implementeringen och övervakningen av de EU-finansierade programmen för att säkerställa att de når arbetstagare och samhällen.
6. Sociala villkor för EU-fonderna för att säkerställa att dessa stödjer kollektivförhandlingar, högkvalitativa jobb och lärlingsutbildningar. Kortvariga och osäkra anställningar måste begränsas. Anständiga löner och tillgång till vidareutbildning måste säkerställas.
7. Hänsyn till mångfald vad gäller genus och arbetsstyrka i planeringen inför en rättvis omställning.

Kraftfullare kollektivförhandlingar och social dialog

Kraftfulla kollektivförhandlingar och social dialog utgör en förutsättning för en rättvis omställning. Dessa gör det möjligt för parterna att diskutera och förhandla fram lösningar som lindrar de negativa konsekvenserna vad gäller sysselsättningen och som garanterar högkvalitativa arbetstillfällen genom omställningen.

IndustriAll Europe kräver

1. Stärkta rättigheter till effektiva kollektivavtalsförhandlingar, samt till att forma och ansluta sig till fackföreningar. Arbetstagarnas röst i implementeringen av klimatpolitiken ska ges större tyngd.
2. Ett utökat skydd genom kollektivavtal.
3. Att strukturer för social dialog och kollektivavtalsförhandlingar på alla nivåer inom Europa skapas, återuppbyggs och stärks.
4. Villkorlighet inom offentlig upphandling för att säkerställa att kontrakterade företag deltar i kollektivavtalsförhandlingar.
5. Att den europeiska planeringsterminen, den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och den fleråriga budgetramen används för att förmå regeringar och arbetsmarknadsparter att införa välfungerande strukturer för kollektivavtalsförhandlingar.
6. Fördelning av finansiering, både på EU-nivå och nationell nivå, för att skapa kapacitet för social dialog och kollektivavtalsförhandlingar.
7. Att den europeiska pelaren för sociala rättigheter stärks och implementeras. Åtaganden att främja kollektivavtalsförhandlingar, och stärka skyddet från dessa, ska stöttas i alla medlemsstater.
8. Full implementering, i alla medlemsstater och för alla arbetstagare, av ILO:s konventioner och Europarådets beslut om rätt till kollektivavtalsförhandlingar.

En verktygslåda med arbetstagares rättigheter, och företags skyldigheter, för att förekomma och forma förändringarna

Omställningen till en avkarboniserad industri kommer i slutänden att implementeras på företagsnivå. En inkluderande och rättvis omställning kan endast uppnås om arbetstagare och deras representanter kan säga sitt.

IndustriAll Europe kräver

1. Ett juridiskt ramverk för den förväntade utvecklingen och för hanteringen av den rättvisa omställningen på företagsnivå. Detta ska inspireras av Cercas-rapporten från 2013 och innefatta tvingande regelverk vad gäller läglig och kvalitativ information, rådgivning och deltagande från fackföreningar och arbetstagarrepresentanter på lokal-, nationell- och europeisk nivå, så väl som sociala garantier för arbetstagare.
2. Obligatorisk planering inför den rättvisa omställningen, med fackföreningars och arbetstagarrepresentanters fulla deltagande, på alla företag. De motsvarande förslag som finns i utkastet till EU-direktiven om företagens hållbarhetsrapportering och tillbörlig aktsamhet måste förbättras. Detta innefattar en bredare målbild och detaljerade krav gällande de industriella, ekonomiska och sociala dimensionerna i planen.
3. Social villkorlighet för nationell finansiering och EU-fonder som kommer företag till godo. Detta för att säkerställa att företagens industristrategier respekterar arbetstagarnas rättigheter.
4. Att fackliga ombud för en rättvisomställning, motsvarande arbetsmiljö- och skyddsombud, inrättas inom företagen. Dessa måste ha rätt till specifik vidareutbildning, om så krävs, och involveras i företagets omställningsplaner.

Uppfylla behoven av nya färdigheter och ge varje arbetstagare rätt till kvalitativ vidareutbildning och livslångt lärande

En rättvis omställning måste stötta yrkesövergångar och tillgodose nödvändig kompetensutveckling och höjning inom nuvarande arbetskraft. Den kräver också investeringar i våra utbildningssystem för utveckling av undervisningsprogram för de föränderliga arbetsprofiler som kommer att uppstå i den gröna ekonomin.

IndustriAll Europe kräver

1. Individens rätt till utbildning och livslångt lärande. Det ska vara obligatoriskt, på både företags- sektors- och regionnivå, att med fackföreningarnas och arbetstagarrepresentanternas fulla deltagande, utveckla strategier för arbetstillfällen och kompetensplanering.
2. Fackföreningars deltagande, på alla nivåer, i utvecklandet av kompetensstrategier för en grön ekonomi. Arbetsmarknadsparterna spelar en nyckelroll när det kommer till att definiera kompetensbehov, uppdatera kvalifikationsprofiler och tillhandahålla vägledning för arbetstagare.
3. Rättigheten, genom lagstiftning eller kollektivavtal, och i enlighet med nationell praxis, till yrkesövergång för varje arbetstagare.
4. Noggrann kartläggning, på NUTS 3-nivå, av sysselsättningen. Detta för att identifiera arbetstagare och färdigheter samt möjliggöra yrkesövergångar och bana väg för kompetenshöjningar.
5. Att företagen investerar i en framtidssäker arbetsstyrka. Medlemsstaterna måste till fullo använda alla EU-finansierade möjligheter till kompetensstrategier på nationell nivå samt utöka den offentliga budgeten för livslångt lärande.
6. Ett snabbt antagande av rådsrekommendationen om lärande för en hållbar miljö.
7. Effektiv implementering i alla medlemsstater av rådsrekommendationerna om nyckelkompetenser för livslångt lärande, yrkesutbildning och träning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft samt av ett europeiskt ramverk för kvalitet och effektiva lärlingsutbildningar.

